

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 3. oujka 2010.

Baština sv. Bonaventure

Draga braćo i sestre!

Danas bih elio govoriti o sv. Bonaventuri iz Bagnoregija. Otkrivam vam da, nudeći vam ovu temu, osjećam izvjesnu nostalgiju jer se prisjetim istraivanja koje sam kao mladi istraivač provodio upravo o tome piscu koji mi je osobito drag. Upoznavanje s njime nemalo je utjecalo na moju formaciju. S mnogo radosti sam prije nekoliko mjeseci otišao na hodočašće u njegovo rodno mjesto, Bagnoregio, talijanski gradić u Laciju, koji sa štovanjem čuva spomen na nj.

Rođen vjerojatno 1217., a umro 1274. godine, ivio je u XIII. stoljeću, dakle u razdoblju kad je kršćanska vjera, koja je duboko prodrla u europsku kulturu, nadahnjivala besmrtna djela na području knjevnosti, likovnih umjetnosti, filozofije i teologije. Među velikim kršćanskim likovima koji su pridonijeli stvaranju toga sklada između vjere i kulture ističe se upravo Bonaventura, čovjek akcije i kontemplacije, duboke pobonosti i razboritosti u upravljanju.

Zvao se Ivan da Fidanza. Jedan događaj koji se dogodio dok je još bio dječak duboko je označio njegov ivot, kao što sam pripovijeda. Pogodila ga je teška bolest te se više ni njegov otac, koji je bio liječnik, nije nadao da će ga spasiti od smrti. Njegova se majka stoga utekla zagovoru sv. Franje Asiškoga, koji je nedavno bio proglašen svetim. I Ivan je ozdravio.

Lik asiškog Siromaška postao mu je još bliim nekoliko godina kasnije, dok je boravio u Parizu

kamo je otišao na studije. Stekao je diplomu magistra umijeća ("artes"), što bismo mogli usporediti s diplomom prestine gimnazije u današnje vrijeme. Tada si je, poput tolikih mladih bivših i sadašnjih, Ivan postavio ključno pitanje: "Što mi je činiti u ivotu?" Privučen svjedočanstvom evanđeoske revnosti i korjenitosti Male braće, koja su došla u Pariz godine 1219., Ivan je pokucao na vrata franjevačkog samostana u tome gradu zatraživši da ga se primi u veliku obitelj učenika sv. Franje. Mnogo godina kasnije objasnio je razloge svojega odabira: u sv. Franji i u pokretu čiji je on začetnik razaznao je Kristovo djelovanje. U pismu jednome od braće napisao je: "Ispovijedam pred Bogom da je razlog zbog kojega sam najviše uz ljubio ivot blaenoga Franje taj što je on nalik počecima i rastu Crkve. Crkva je započela s jednostavnim ribarima, a potom se obogatila vrlo časnim i mudrim učiteljima; religija blaenoga Franje ne zasniva se na razboru ljudi, nego na Kristu" (Epistula de tribus quaestionibus ad magistrum innominatum).

Stoga oko godine 1243. Ivan oblači franjevački habit i uzima ime Bonaventura. Odmah je upućen na studije i pohađao je Teološki fakultet na pariškom sveučilištu, prateći vrlo zahtjevna predavanja. Stekao je više naslova koji su potrebni za akademsku karijeru - "baccalaureus biblicus" i "baccalaureus sententiarius". Tako je Bonaventura dubinski proučio Sveto pismo, sentencije Petra Lombardskoga, tj. teološki priručnik onoga vremena, kao i najvanije teološke pisce te je, u doticaju s učiteljima i studentima koji su se iz čitave Europe slijevali u Pariz, razvio svoju osobnu misao i duhovnu osjetljivost visoke vrijednosti koju je u tijeku godina koje su nadolazile znao pretočiti u svoja djela i u svoje govore, postavši tako jednim od najvanijih teologa u povijesti Crkve. Vano je podsjetiti na naslov teze koju je obranio kako bi stekao habilitaciju za poučavanje teologije, tj. licentiam ubique docendi, kao što se tada govorilo. Njegova je disertacija nosila naslov "Pitanja o spoznaji Krista". To ukazuje na središnju ulogu koju je Krist uvijek imao u Bonaventurinu ivotu i naučavanju. Moemo bez daljnjega reći da je sva njegova misao bila duboko kristocentrička.

Onih se godina u Parizu, gradu koji je postao Bonaventurin drugi dom, bila rasplamsala silovita raspra protiv male braće sv. Franje Asiškoga i braće propovjednika sv. Dominika Guzmana. Osporavalo im se pravo na poučavanje na sveučilištu, čak se dovodila u sumnju autentičnost njihova posvećenog ivota. Zacijelo su promjene koje su prosjački redovi unijeli u način poimanja vjerskoga ivota, o čemu sam govorio u prethodnim katehezama, bile tolika novina da ih nisu svi mogli shvatiti. K tome su se pridodavali, kao što se kadgod događa i među osobama koje su istinski religiozne, čimbenici ljudske slabosti, poput zavisti i ljubomore. Bonaventura, premda okruen protivljenjem drugih sveučilišnih učitelja, već je počeo predavati na katedri franjevačke teologije te je, da bi odgovorio onima koji su osporavali prosjačke redove, napisao spis pod naslovom "Evanđeosko savršenstvo". U tom spisu pokazuje kako prosjački redovi, osobito mala braća, provodeći zavjete siromaštva, čistoće i poslušnosti, nasljeđuju savjete samoga evanđelja. Onkraj tih povijesnih okolnosti, Bonaventurin nauk u tom njegovom djelu i u njegovu ivotu uvijek ostaje aktualan: Crkva biva sjajnijom i ljepšom zbog vjernosti pozivu onih njezinih sinova i kćeri koji ne samo da provode u ivot evanđeoske zapovijedi, nego su, milošću Bojom, pozvani obdravati i savjete, svjedočeći tako - svojim siromašnim, čistim i poslušnim načinom ivota - da je evanđelje

izvor radosti i savršenstva.

Sukob se smirio, barem na izvjesno vrijeme, te je na osobnu intervenciju pape Aleksandra IV. Bonaventura godine 1257. slubeno priznat kao doktor i učitelj na pariškom sveučilištu. Ipak se morao odreći te časne slube, jer ga je te iste godine Generalni kapitul Reda izabrao za generalnog ministra.

Tu je zadaću izvršavao sedamnaest godina mudro i predano, posjećujući provincije, pišući braći, istupajući ponekad s određenom strogošću kako bi uklonio zloporabe. Kad je Bonaventura započeo na toj slubi, Red male braće razvio se upravo čudesno. Bilo je više od 30.000 braće razasute po čitavome Zapadu, dok su kao misionari bili prisutni u sjevernoj Africi, na Bliskome istoku, čak i u Pekingu. Trebalo je konsolidirati to širenje te mu nadasve dati, u potpunoj vjernosti Franjinoj karizmi, jedinstvo djelovanja i duha. Zapravo, među sljedbenicima asiškoga sveca opaali su se različiti pristupi u tumačenju njegove poruke te je postojala stvarna opasnost od unutarnje podjele. Da bi izbjegao tu opasnost, Generalni kapitul Reda je u Narboni godine 1260. prihvatio i potvrdio tekst koji je predložio Bonaventura, u kojemu su bila prikupljena i objedinjena pravila koja su uređivala svakodnevniivot male braće. Bonaventura je ipak naslutio da zakonske odredbe, koliko god bile nadahnute mudrošću i umjerenošću, nisu dovoljne da bi zajamčile zajedništvo duha i srdaca. Trebalo je prihvatiti iste ideale i iste motivacije. Stoga je Bonaventura elio predstaviti autentičnu Franjinu karizmu, njegov ivot i njegov nauk. Zato je s velikom revnošću prikupljao dokumente koji se tiču Siromaška te je pozorno slušao sjećanja onih koji su Franju izravno poznavali. Tako se rodio povijesno solidno utemeljen ivotopis asiškoga sveca pod naslovom "Legenda maior", koji je potom napisan i u saetom obliku pod odgovarajućim naslovom "Legenda minor". Latinska riječ, za razliku od talijanske (i hrvatske, op. prev.), ne označuje plod mašte, nego, upravo suprotno, legenda označava pouzdani tekst koji slubeno "valja čitati". Doista, Generalni kapitul male braće je godine 1263., okupivši se u Pisi, prepoznao u ivotopisu sv. Bonaventure najvjerniji portret Utemeljitelja te je taj ivotopis postao slubenom svečevom biografijom.

Kakva slika sv. Franje izlazi iz srca i iz pera njegova odanog sina i nasljednika sv. Bonaventure? Bitna točka je ova: Franjo je alter Christus, čovjek koji je strastveno traio Krista. U ljubavi koja potiče na nasljedovanje, on se iznutra Njemu suobličavao. Bonaventura je ukazivao na taj ivi ideal svim Franjinim sljedbenicima. Taj ideal, koji vrijedi za svakog kršćanina, jučer, danas i uvijek, moj je časni prethodnik Ivan Pavao II. također označio kao program za Crkvu u trećem tisućljeću. Taj program, napisao je u pismu "Novo millennio ineunte" ima središte "u samome Kristu kojega treba upoznati, ljubiti, nasljedovati, kako bi se u njemu ivio trojstveni ivot i s njime preobraavala povijest sve do njezina ispunjenja u nebeskomu Jeruzalemu" (br. 29).

Godine 1273. u ivotu sv. Bonaventure uslijedila je još jedna promjena. Papa Grgur X. odlučio ga je posvetiti za biskupa i imenovati kardinalom. Zatraio je također od njega da pripravi vrlo vani crkveni događaj: Drugi ekumenski koncil u Lionu, čiji je cilj bila ponovna uspostava zajedništva

između Latinske i Grčke Crkve. Revno se posvetio toj zadaći, ali nije uspio vidjeti završetak tog ekumenskog skupa, jer je umro u tijeku njegovoga odravanja. Anonimni papinski pisar napisao je za Bonaventuru oproštaj koji nam daje završni portret toga velikoga sveca i izvrsnoga teologa: "Čovjek dobar, ljubazan, poboan i milosrdan, pun kreposti, ljubljen od Boga i od ljudi... Bog mu je doista dao takvu milost da su svi koji bi ga vidjeli bili obuzeti ljubavlju koju srce nije moglo zatomiti" (usp. J. G. Bougerol, Bonaventura).

Primimo baštinu tog svetog naučitelja Crkve koji nas sljedećim riječima podsjeća na smisao našega ivota: "Na zemlji... možemo promatrati boansku beskrajnost putem umovanja i divljenja; u nebeskoj domovini pak putem gledanja, kad ćemo biti učinjeni sličnima Bogu, i putem ekstaze... ćemo ući u Boje veselje" (Poznavanje Krista, q. 6).

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

S velikom radošću pozdravljam i blagoslivljam sve hodočasnike iz Hrvatske, a na poseban način osobe s invaliditetom. Dragi prijatelji, promatrajući ovih dana Kristovo predanje u volju Očevu i rtvu po kojoj smo spašeni, prepoznamo kako nas je ljubio i zahvalimo mu iverći sveto. Hvaljen Isus i Marija!